

**Коледж ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та
муніципального управління Класичного приватного університету»**

Нотаріат України

ПРОГРАМА

**нормативної навчальної дисципліни
підготовки молодшого спеціаліста**

**спеціальності 5.03030101 «Правознавство»,
(Шифр за ВПІ 8)**

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Литвин І.І.

Обговорено та рекомендовано до видання науково-методичною комісією ПВНЗ «Кіровоградський інститут державного та муніципального управління Класичного приватного університету»

_____ 20__ року, Протокол № _____

Вступ

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Нотаріат України» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки молодшого спеціаліста спеціальності 5.03040101 «Правознавство»,

Предметом курсу є поняття та сутність інституту нотаріату, юридична природа нотаріальних правовідносин, організаційна побудова нотаріату в Україні, нотаріальний процес та його особливості.

Метою дисципліни є ознайомити майбутніх фахівців з роллю нотаріусів у суспільному житті, з принципами діяльності нотаріату, системою нотаріальних органів, із загальними правилами посвідчення угод та завданнями нотаріату.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1 Мета вивчення дисципліни «Нотаріат України» – надбання студентами фундаментальних знань у галузі нотаріального процесу, отримання навичок і вмінь у сфері охорони та захисту майнових і особистих немайнових прав та охоронюваних законом інтересів громадян.

1.2.

- практичне оволодіння нотаріальною термінологією;
- набуття знань з теоретичних основ нотаріального процесу;
- вивчення поняття і правової природи нотаріату;
- забезпечення розуміння студентами правової атмосфери нотаріату;
- засвоєння правил та особливостей нотаріального провадження.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- джерела нотаріального процесу;
- основні напрямки нотаріальної діяльності при охороні й захисті прав фізичних та юридичних осіб;
- принципи нотаріального провадження;
- місце нотаріального процесу в правовій системі України;

- професійні права та обов'язки нотаріуса;
- організаційну побудову нотаріального процесу в Україні;
- компетенцію нотаріальних органів та посадових осіб щодо вчинення нотаріальних дій;
- загальні правила вчинення нотаріальних дій;
- особливості вчинення окремих видів нотаріальних дій.

вміти:

- орієнтуватися в системі законодавства України про нотаріат та знаходити в ньому необхідну для конкретного випадку норму;
- аналізувати нормативні акти, що стосуються нотаріальної діяльності та застосовувати їх у своїй практичній діяльності;
- тлумачити норми Закону України «Про нотаріат»;
- вчиняти нотаріальні дії;
- складати проекти угод і заяв;
- виготовляти копії документів та виписки з них;
- давати пояснення з питань вчинення нотаріальних дій і консультації правового характеру;
- розв'язувати практичні завдання, що виникають при застосуванні норм права до конкретних практичних ситуацій та складати відповідні документи;
- роз'яснювати особам, які звернулись за вчиненням нотаріальної дії, їх права і обов'язки, а також попереджати про наслідки вчинюваних нотаріальних дій.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Організаційні основи діяльності нотаріату в Україні»

Зміст, предмет і завдання нотаріальної діяльності. Основні терміни і поняття нотаріального процесу: "нотаріальний процес", "нотаріальна процедура", "нотаріальне провадження", "нотаріальна дія" тощо. Основні функції теорії нотаріального процесу. Методи правового регулювання нотаріального процесу. Сутність і класифікація принципів діяльності органів

нотаріату: законність, принцип дотримання таємниці вчинення нотаріальних дій, принцип сприяння у здійсненні прав і законних інтересів, принцип мови нотаріального діловодства, принцип диспозитивності та обґрунтованості нотаріальних дій.

Тема 2. « Нотаріальний процес»

Поняття нотаріального процесу та його характерні ознаки, структурний зміст. Елементи нотаріального процесу: суб'єкти, стадії і провадження. Суб'єкти нотаріального процесу та їх класифікація. Система та компетенція нотаріальних органів. Нотаріальні дії, які вчиняються у державних нотаріальних конторах. Компетенція приватного нотаріуса. Нотаріальні дії ,які вчиняють посадови особи органів місцевого самоврядування, та консульських установ України ,а також компетенцію посадових осіб щодо засвідчення заповітів і довіреностей, що дорівнюються до нотаріально посвідчених. Порядок призначення на посаду та звільнення з посади нотаріуса.

Стадії нотаріального процесу: обов'язкові та додаткові. Види нотаріальних проваджень. Предмет нотаріальної діяльності у цих видах нотаріальних проваджень. Зміст стадії порушення нотаріальної справи. Зміст стадії підготовки до вчинення нотаріальної дії та розгляду справи по суті. Поняття та система принципів нотаріального процесу.

Кваліфікаційні комісії нотаріату. Стажування осіб, які мають намір займатися нотаріальною діяльністю. Порядок видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю та підстави його анулювання. Нотаріальне діловодство і звітність.

Тема 3.«Загальні правила вчинення нотаріальних дій»

Місце і строки вчинення нотаріальних дій. Підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій. Порядок оскарження нотаріальних дій та відмови в їх вчиненні. Встановлення особи громадянина, який звернувся за вчиненням нотаріальної дії. Перевірка правоздатності та дієздатності осіб, які вчиняють угоди. Перевірка справжності підписів на документах. Вимоги до документів, які подаються для вчинення нотаріальних дій. Нотаріальні акти. Обмеження в праві вчиняти нотаріальні дії. Нотаріальне діловодство. Видача дублікатів документів. Оплата вчинюваних нотаріальних дій.

Тема 4. «Посвідчення безспірних фактів»

Основні правила посвідчення правочинів. Зміст ,значення ,правові наслідки правочинів. Порядок посвідчення правочинів щодо розпорядження часткою нерухомого майна в спільній власності. Загальні правила

посвідчення правочинів про відчуження нерухомого майна. Особливості посвідчення договорів ренти ,довічного утримання ,шлюбного договору, договорів застави(іпотеки), заповітів, довіреностей, фактів. Юридичне значення засвідчення правильності копій документів і витягів з них, засвідчення справжності підпису на документах, правильності перекладу. Випадки і порядок прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів. Правила оформлення акта про морський протест.

Тема 5. «Посвідчення безспірних прав»

Основні правила посвідчення правочинів. Зміст, значення, правові наслідки правочинів. Порядок посвідчення правочинів щодо розпорядження часткою нерухомого майна в спільній власності. Загальні правила посвідчення правочинів про відчуження нерухомого майна. Особливості посвідчення договорів ренти, довічного утримання ,шлюбного договору, договорів застави(іпотеки), заповітів, довіреностей, фактів. Юридичне значення засвідчення правильності копій документів і витягів з них, засвідчення справжності підпису на документах, правильності перекладу. Випадки і порядок прийняття в депозит грошових сум і цінних паперів. Правила оформлення акта про морський протест.

Тема 6. «Нотаріальні дії, спрямовані на надання документам виконавчої сили»

Вчинення виконавчих написів. Умови вчинення виконавчого напису. Порядок стягнення заборгованості у безспірному порядку за виконавчим написом. Зміст виконавчого напису як нотаріального акта. Вчинення протесту векселів. Порядок вчинення протесту векселя у неплатежі, неакцепті, не датуванні акцепту.

Пред'явлення чеків до платежу і посвідчення несплати чеків.

Тема 7. «Нотаріат та охорона приватних прав»

Нотаріальна охорона права власності. Підстави набуття та припинення права власності:первісні і похідні (правочини, приватизація)

Нотаріальна охорона зобов'язальних прав. Банківська гарантія. Застава та її види:пряма застава(заклад), непряма (іпотека) застава товарів в обороті, застава цінних паперів, застава в зовнішньоекономічному обороті. Нотаріальна охорона спадкових прав. Нотаріальна охорона сімейних прав. Об'єкт нотаріальної охорони: майнові права, право спільної сумісної власності подружжя, право особистої приватної власності дружини та чоловіка, права подружжя по утриманню.

3. Рекомендована література

Нормативна:

1. Конституція України від 28.06.1998.
2. Про нотаріат: Закон України від 2 вересня 1993 р. №3425-XII //ВВРУ. – 1993. - №39.
3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. – К.: Атака. – 2003. – 416с.
4. Сімейний кодекс України від 10 січня 2002 р. //ВВРУ. – 2002. - №21-22.
5. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. //ВВРУ. – 2002. - №3-4.
4. Консульський статут України / Затверджено Указом Президента України 2 квітня 1994 року № 127/94 // Фурса С.Я., Фурса Є.І. Нотаріат в Україні. Теорія і практика: навч. посіб. – К.: А.С.К., 2001.
6. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України /Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 2 березня 2004 року. // ВВРУ. - 2004. - № 38.
7. Інструкція про порядок обчислення та справляння державного мита /Затверджено наказом Міністерства юстиції України від від 22 квітня 1993 р. //Законодавство України про нотаріат. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – К.: Юрінком Інтер. - 1998. - № 5. - С. 204-214.
8. Порядок ведення та заповнення реєстрів для реєстрації нотаріальних дій. / Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 15 липня 2003 року №87/5.
9. Порядок зберігання та ведення реєстраційних справ приватними нотаріусами. / Затверджено наказом Міністерства юстиції України від 29 грудня 2008 року №2315/5.
10. Декрет Кабінету Міністрів України «Про державне мито» від 21.01.1993 № 7-93.
11. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затв. 03.03.2004 № 20/5. //
12. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій посадовими особами виконавчих комітетів сільських, селищних, міських Рад народних депутатів, затв. Наказом МЮ України від 25.08.1994 № 22/5.
13. Інструкція про порядок начислення і сплати державного збору, затв. Наказом Головної ДНІ України від 22.04.1993 № 15.
14. Положення про державний нотаріальний архів, затв. наказом МЮ України від 07.02.1994 № 8/5.
15. Положення про порядок видачі свідоцтв про право на заняття нотаріальною діяльністю, затв. Наказом МЮ України від 20.01.1994 № 3/5.

16. Положення про розмір плати за видачу свідоцтва про право на заняття приватною нотаріальною діяльністю, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.1994 № 102.
17. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності, затв. Наказом МЮ України від 04.03.1994 № 10/5.
18. Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 22.02.1994 № 114.
19. Положення про кваліфікаційну комісію нотаріату, затв. Наказом МЮ України від 28.12.1993 № 22/5.
20. Порядок посвідчення заповітів і доручень, прирівняних до нотаріально засвідчених, затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 15.06.1994 № 419.
21. Правила ведення нотаріального діловодства, затв. Наказом МЮ України від 03.02.1993 № 6/5.
22. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 31.01.1992 № 2 із змінами від 25.12.1992 № 13 «Про судову практику по справах по скаргах на нотаріальні дії або відмову в їх вчиненні».
23. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про практику розгляду судами справ про спадкування» від 24.06.1983 із змін. від 25.12.1992 №13.
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про надання державним підприємствам пільг по оплаті державного збору» від 29.04.1994 № 280.
25. Форми реєстрів для реєстрації нотаріальних дій, нотаріальних свідоцтв, посвідчувальних написів, написів на угодах і документах, затв. Наказом Міністра юстиції України від 07.04.1994 № 7/5.
26. Форма Книги для реєстрації записів заповітів, прирівняних до нотаріально засвідчених, посвідчувальних написів на заповітах і дорученнях, прирівняних до нотаріально засвідчених, і зразки цих документів, затв. Наказом Міністра юстиції України від 07.07.1994 № 163/372.
27. Лист МЮ України від 29.03.1994 «Про порядок вчинення нотаріальних дій, не передбачених законодавством України (до ст.103 Закону України «Про нотаріат»)».
28. Лист МЮ України від 04.02.1994 «Рекомендації по окремих питаннях організації і проведення стажування осіб, що мають намір займатися нотаріальною діяльністю».
29. Порядок передачі земельних ділянок у приватну власність громадян України, затв. Наказом Держкомітету України по земельних ресурсах від 15.02.1993.
30. Положення про порядок передачі квартир (будинків) у власність громадян, затв. Держкомітетом України по житло-комунальному

господарству від 15.09.1992 № 56.

31. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 із змінами і доповненнями.
32. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.199.
33. Закон України «Про заставу» від 02.10.1992 із змін.
34. Лист Державної податкової адміністрації України від 18.03.1998 № 2544/11/17-0316-106 «Про стягнення приватними нотаріусами державного збору за вчинення ними нотаріальних дій».
35. Указ Президента України № 932/98 від 23.08.1998 «Про врегулювання діяльності нотаріату в Україні».
36. Наказ МЮ України № 88/5 від 25.12.1997 «Про внесення доповнень у Положення про порядок видачі свідоцтв про право на заняття нотаріальною діяльністю».
37. Наказ МЮ України № 89/5 від 25.12.1997 «Про внесення змін і доповнень у Положення про кваліфікаційну комісію нотаріату».
38. Положення про вимоги до робочого місця приватного нотаріуса і здійсненні контролю за їх виконанням, затв. Наказом МЮ України №36/5 від 12.06.1998.
39. Лист Головної державної податкової інспекції України № 14-119-60/14-645 «Про оподаткування прибутків приватних нотаріусів».
40. Наказ МЮ України № 26/5 від 31.03.1997 «Про внесення змін в Інструкцію про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України».
41. Положення про єдиний реєстр доручень, затв. Наказом МЮ України № 21/5 від 06.05.1998.
42. Лист НБУ № 12-111/435-1780 від 03.04.1996 «Про відкриття рахунків приватним нотаріусам для перерахування страхової застави».
43. Примірне положення про порядок надання державними нотаріусами додаткових послуг правового характеру, не пов'язаних із учиненням нотаріальних дій, а також послуг технічного характеру, затв. Наказом МЮ України № 3/5 від 04.01.1998.
44. Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про внесення змін у Постанову Пленуму Верховного Суду України від 21.01.1992 № 2 «Про судову практику по справах про скарги на нотаріальні дії або відмову в їх вчиненні (із змінами, внесеними постановами Пленуму від 25.12.1992 № 13 і 13.01.1995 № 2)».
45. Положення про єдиний реєстр для реєстрації заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, затв. Наказом МЮ України № 41/5 від 27.05.1997.
46. Лист НБУ № 310011/61 від 20.01.1995 «Про безспірне стягнення

заборгованості на підставі виконавчих написів нотаріальних контор».

47. Лист МЮ України № 17-12/44 від 10.04.1998 «Про реєстрацію біржами угод купівлі-продажу».

48. Інструкція «Про порядок ведення єдиного реєстру нотаріусів», затв. Наказом Міністерства юстиції України від 27.05.1999 № 2615.

49. Лист Державної податкової адміністрації України від 24.11.1999 № 6628/6/17-0516 «Про реєстрацію приватної нотаріальної діяльності».

50. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.11.99 № 2075 «Про внесення змін у Перелік документів, по котрим стягнення заборгованості провадиться в безспірному порядку на основі виконавчих написів нотаріусів».

51. Наказ Міністерства юстиції України від 29.06.1999 № 36/5 «Про вжиття заходів по захисту нотаріально оформлених документів».

52. Наказ Міністерства юстиції України від 10.12.1999 № 73/5 «Про внесення змін і доповнень у граничну чисельність приватних нотаріусів у нотаріальному окрузі».

Базова література:

1. Фурса С.Я. Теорія нотаріального процесу. - К.: Знання, 2013. - 596 с.
2. Комаров В. В. Нотаріат України: Навч. посібник. - К., Юрінком Інтер, 2010. - 240 с.
3. Медвідь Ф.М., Усенко В.Ф., Медвідь Я.Ф. Нотаріальний процес в Україні: навчальний посібник / [за ред. Ф.М. Медвідя]. - К.: Атака. - 2006. - 324 с.
4. Нотаріальне посвідчення договорів. Практичні рекомендації / [за заг. ред. В.М. Черниша]. - К.: Юрінком Інтер. - 2010 - 312 с.
5. Нотаріальний процес: монографія / С.Я. Фурса. - К.: Либідь. - 2003. - 228 с.
6. Нотаріат в Україні: законодавство, суд, практика / М-во юстиції України; [за заг. ред. Л.В. Єфіменка]. - К.: Юрінком Інтер. 2009. - 400 с. Радзієвська Л. Нотаріат в Україні. - К.: Юрінком Інтер, 2000. - 524 с.
7. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Нотаріат в Україні. Теорія і практика. К., 2001, 975 с.
8. Єрух А. М., Козьяков. Практичний курс нотаріату. - К., Істина, 2006. - 576 с.
9. Л.С. Кміян, Ю.В. Нікітін, П.Г. Хоменко Нотаріат в Україні: Навчальний посібник / за ред. Ю.В. Нікітіна. - К.: КНТ, 2007. - 680 с.

Додаткова література:

1. Гулевська Г. Аналіз зарубіжного досвіду державного регулювання

- нотаріальною діяльністю та пріоритети запозичення в Україні // Підприємництво, господарство і право. – 2003. – № 7. – С. 57-61
2. Добролюбова В. Нотаріальна практика в аспекті нового Земельного кодексу України // Нотаріат для вас. – 2012. – Червень (№ 6). – С. 4-6
 3. Дякович М. Почему реформа нотариата в Украине еще не закончена// Юридическая практика. – 2012. – 20 марта (№ 12). – С. 6
 4. Єрух А.М., Козьяков Ю.М., Круковес Н.В. Довідник нотаріуса. – Вип. 1-4. – К., 2000
 5. Єфіменко Л.В. Правове регулювання нотаріальної діяльності має зазнати змін // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2003. – № 1. – С.74-79
 6. Жеффре А. Тальпіс. Нотаріат у світі загальносвітових глобальних процесів // Нотаріат для вас. – 2002. – липень-серпень (№ 7). – С. 5-9
 7. Комаров В.В., Баранкова В.В. Законодавство про нотаріат: очікувані зміни // Право України. – 2013. – № 11. – С. 60-64
 8. Комаров В.В., Баранкова В.В. Нотариат и нотариальный процесс: Учебник. – Харьков, 1999
 9. Комаров В.В., Котенко В.Д. Нотаріат (нотаріальні дії). – Х.: Укр. юрид. академія, 1992. – 25 с.
 10. Круковес Н. Нотаріальна форма угоди // Урядовий кур'єр. – 2011. – 24 квітня (№ 77). – С. 16
 11. Круковес Н. Перспективи розвитку законодавства про нотаріат: погляди не завжди збігаються // Юридичний вісник України. – 2011. – 2-8 серпня (№ 31). – С. 7
 12. Лешенко М.О., Козьяков Ю.М. Нотаріальне оформлення цивільно-правових документів. – К., 2009. – 399 с.
 13. Марценишин Д. Нотаріальне оформлення операцій з нерухомістю// Пенсійний кур'єр. – 2005. – 11 лютого (№ 6). – С. 10
 14. Ніколаєва Т. Вексель: від опротестування до виконавчого документа (Протест нотаріуса та вчинення виконавчого напису на веселі) // Юридичний вісник України. – 2001. – 20-26 жовтня (№ 42). – С. 13
 15. Нотаріальне оформлення цивільно-правових документів: Зразки, роз'яснення, нормативні акти. – К., 2012. – 400 с.
 16. Радзівєвська Л.К., Пасічник С.Г. Нотаріат в Україні. – К., 2001. – 528 с.
 17. Саєнко О. Депозитні операції нотаріусів (проблеми та перспективи) // Право України. – 2003. – № 3. – С. 100-102
 18. Саєнко О. Реалізація права власності на землю: окремі проблеми нотаріату // Право України. – 2003. – № 5. – С. 94-96
 19. Сидоров І. Деякі питання вчинення нотаріусами виконавчих написів на

опротестованих векселях // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 11. – С. 35-37

20. Семаков Г.С., Кондракова С.П. Нотаріат в Україні. – К., 2001. – 120 с.

21. Слінько С.В. Зразки нотаріальних документів. – Харків, 1999. – 304 с.

22. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Нотаріат в Україні. – К., 2003. – 478 с.

23. Шевченко О.М., Дмитрієва Н.П. Реформування законодавства України про нотаріат // Влада. Людина. Закон. – 2009. – № 1. – С. 123-124

24. Питання нотаріального права. /Під заг.редакцією В.Г.Зайчука. - К.: Держполіт видав УРСР, 1962.

25. Міжнародні договори України про правову допомогу. – М.: Офіційне видання, 2000.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

1. Поточний – 3 варіанти контрольної роботи за семестр, тестовий контроль знань, виконання практичних завдань з кожної теми, щотижневі співбесіди викладача із студентами.

2. Підсумковий контроль знань – залік за визначеними питаннями..

За умови, коли студент протягом семестру набирає необхідну кількість балів згідно нижче наведеної шкали (від 0 до 100 балів), він може отримати залік автоматично. Таким чином, студент може додатково скласти залік, екзамен за двох умов:

- коли, протягом семестру, було набрано менше 60 балів;
- коли студент бажає отримати більшу кількість балів, ніж та, що було ним отримано протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
75–81	C		
67–74	D		
60–66	E	задовільно	не зараховано з
35–59	FX	незадовільно з	

		МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ	МОЖЛИВІСТЮ ПОВТОРНОГО СКЛАДАННЯ
1–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни